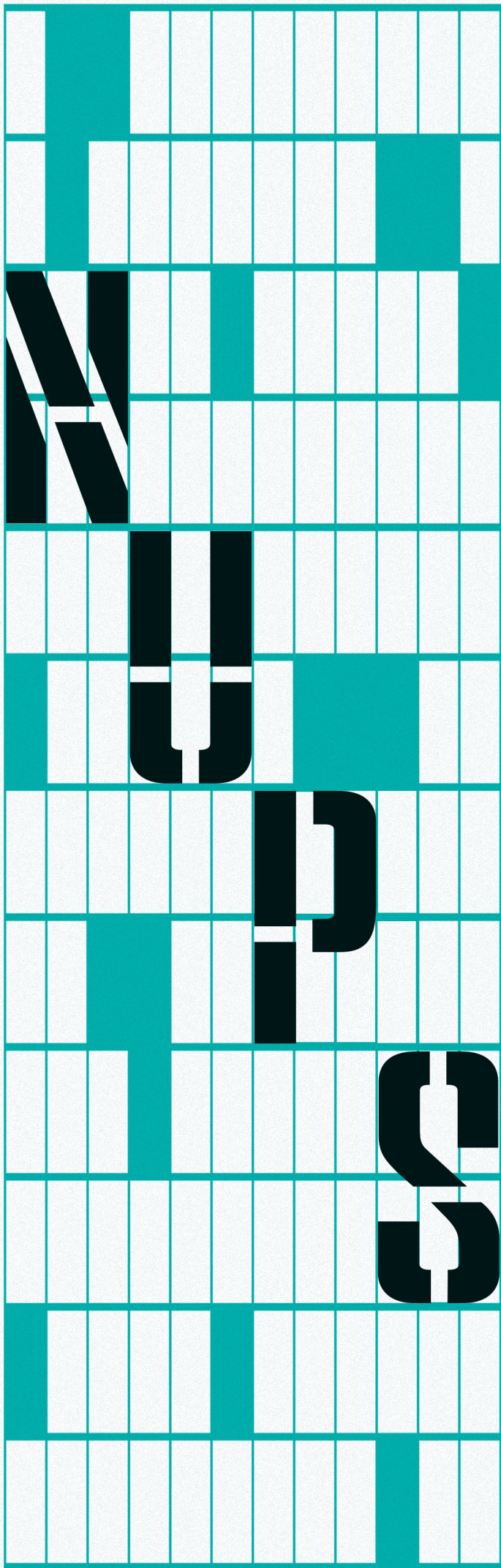

Nuorisotyön perussuunnitelma

ASIKKALA
HARTOLA
HEINOLA
HOLLOLA
IITTI
KÄRKÖLÄ
PADASJOKI
ORIMATTILA
SYSMÄ

Sisällys

Suunnitelman tausta.....3

Nuorisotyön perussuunnitelma lyhyesti.....5

Nuorisotyön lähtökohdat ja tavoitteet6

Lähtökohdat ja arvot.....7

Kohtaaminen7

Ennaltaehkäisevä työote ja varhainen puuttuminen nuorisotyössä.....8

Monialainen yhteistyö.....9

Osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen:..... 11

Laadukkaan ja turvallisen vapaa-ajan mahdollistaminen:..... 11

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen: 11

Työmuodot ja -menetelmät 12

Kohdennettu työ eli nuori yksilönä 13

Etsivä nuorisotyö 13

Työpajatoiminta 14

Erityisnuorisotyö 15

Yhteisöllinen työ eli nuori ryhmässä ja yhteisössä 16

Koulunuorisotyö..... 16

Harrastustoiminta ja harrastamisen Suomen malli..... 17

Avoin tilatyö..... 18

Loma-ajan toiminta, retket ja leirit 19

Yhteiskunnallinen työ eli nuori yhteiskunnassa 20

Nuorisovaltuusto 20

Tapahtumat 21

Jalkautuva työ 21

Kulttuurinen nuorisotyö 22

Seuraavat kuuluvat kaikkeen työhön..... 22

Digitaalinen nuorisotyö 22

Muilta piiloon jäävä työ 24

Hallinnolliset työt 24

Tiedotus, markkinointi ja viestintä 24

Nuorisotyön suhdeteoria 25

Nuorten suhteiden tukeminen nuorisotyössä..... 25

Työryhmän jäsenet 26

Lähdeluettelo ja linkkejä tutustuttavaksi:..... 27

Suunnitelman tausta

Nuorisotyön seudullisen koordinaation kehittäminen Päijät-Hämeessä-hankkeessa kehitettiin vuonna 2024 Päijät-Hämeessä seudullista nuorisotyön aluekoordinaation mallia, jolla vahvistetaan ja tuetaan eri kuntien nuorisotyön osaamista sekä määritettiin nuorisotyön keskeiset tehtävät. Hankkeen aikana tuotettiin yhteistyössä kuntien kanssa Päijät-Hämeen nuorisotyön perussuunnitelma (NUPS) kuntien nuorisotyön tueksi. Nuorisotyön seudullisen koordinaation kehittäminen Päijät-Hämeessä -hankkeessa olivat mukana kaikki Päijät-Hämeen kymmenen kuntaa ja sen rahoittajina toimivat Etelä-Suomen aluehallintovirasto sekä alueen kunnat.

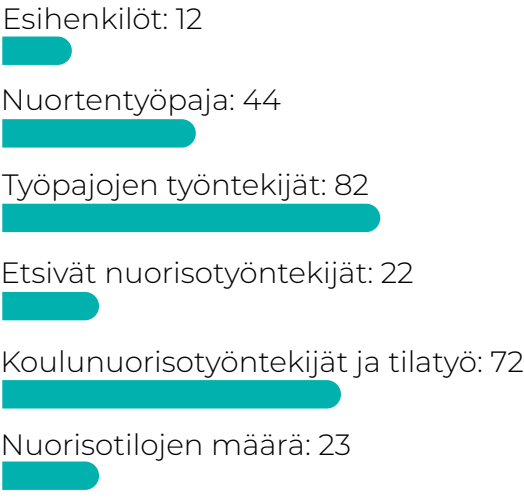
NUPS on kirjoitettu yhdessä Päijät-Hämeen seutukuntien nuorisotyön työntekijöiden ja esihenkilöiden kanssa vastaamaan alueen nuorisotyön tarpeisiin. Seudullinen työryhmä on kokoontunut säännöllisesti työskentelyn aikana. Päijät-Hämeen NUPS määrittelee maakunnassa käytössä olevat työmuodot ja -menetelmät sekä lähtökohdat ja tavoitteet, joilla työtä tehdään.

Sivistyspalveluiden seudullinen yhteistyö Päijät-Hämeessä perustuu kuntien yhteistoimintasopimukseen. Yhteistyötä tehdään kuntien sivistyspalveluiden kehittämiseksi erilaisten hankkeiden ja seudullisten kehittämisryhmien kautta. Yhteistyötä sivistyspalveluiden kehittämiseksi on tehty Päijät-Hämeessä vuodesta 2006 alkaen.

Päijät-hämeen nuorisotyö lukuina

Kunnallinen nuorisotyö 2023 180 (HTV)

Nuorten lukumäärä maakunnassa

Kunta	Asukasluku	0-28 v.	13-18 v.	15-28 v.
Lahti	120 693	35 776	8 063	19 320
Hollola	22 885	6 280	1 788	2 586
Orimattila	15 669	4 281	1 151	1 857
Heinola	17 953	3 744	999	1 919
Asikkala	7 968	1 828	548	800
Iitti	6 444	1 531	391	670
Kärkölä	4 114	947	260	433
Sysmä	3 496	528	140	254
Padasjoki	2 726	484	140	235
Hartola	2 531	391	86	158

Lähde: nuorisotilasto.fi

Nuorisotyön perussuunnitelma lyhyesti:

Päijät-Hämeen nuorisotyön perussuunnitelma (NUPS)

On kuvaus maakunnallisesta nuorisotyön kokonaisuudesta ja toimii seutukunnille tiedolla johtamisen työkaluna.

Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma (VANUPO)

Nuorisotyö on kasvatuksellista toimintaa, jossa keskeistä on nuoren kohtaaminen yksilö- tai ryhmämuotoisessa toiminnassa.

NUPS on tehty seutuyhteistyönä yhdeksän kunnan kanssa.

Seudullinen työryhmä kirjoitti ensimmäisen version vuonna 2024.

Nuoristyön lähtökohdat ja tavoitteet:

- Kohtaaminen
- Ennaltaehkäisevä työ
- Moniammatillinen yhteistyö
- Osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen
- Laadukkaan ja turvallisen vapaa-ajan mahdollistaminen
- Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen

Työmuodot ja -menetelmät:

Nuorisotyön eri työmuotoja on kaikkiaan kolme ja työmenetelmiä on 11.

Nuori ryhmässä/ yhteisössä

+

Nuori yksilönä

+

Nuori yhteiskunnassa

=

KUNNALLINEN NUORISOTYÖ

Nuorisotyön lähtökohdat ja tavoitteet

Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin

Nuorisotyötä ja politiikkaa kunnissa ohjaavat mm. nuorisolaki ja kuntalaki

Nuorisopolitiikka on nuorten kasvu- ja elinolojen, sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista

Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäisyyden ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa

Kunnissa nuorisotyötä tehdään monin eri tavoin riippuen kunnan ja sen nuorten tarpeista ja käytettävissä olevista resursseista. Kunnat ovat keskenään erilaisia, ja ne järjestävät nuorisotyön palvelut monin eri tavoin. Erilaisia nuorisotyön eri työmuotoja on Päijät-Hämeen nuorisotyön perussuunnitelmassa määriteltä 11 kappaletta.

Nuorisolaissa nuorisotyö ja nuorisopolitiikka määritetään kuuluvan kunnan tehtäviin. Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorisolain mukaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa. Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman (VANUPO) mukaan nuorisotyö on kasvatuksellista toimintaa, jossa keskeistä on nuoren kohtaaminen yksilö- tai ryhmämuotoisessa toiminnassa erilaisissa toimintaympäristöissä. Nuorisopolitiikan tavoitteena on parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja yhteiskunnan eri osa-alueilla. Päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä asioita tarkastellaan nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta.

Nuorisolain mukaan tämä tarkoittaa tarpeenmukaista yhteistyötä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Kunnassa nuorisopolitiikan toteuttamisesta vastaa tyypillisesti nuorisotyö, joka toimii poikkileikkaavana tahona vastaten alle 29-vuotiaiden nuorten kasvu- ja elinolojen parantamisesta.

Lähtökohdat ja arvot

Kohtaaminen

Ennaltaehkäisevä työ

Monialainen yhteistyö

Osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien edistäminen

Laadukkaan ja turvallisen vapaa-ajan mahdollistaminen

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeuksien edistäminen

Kohtaaminen

Nuorisotyössä kaiken työn lähtökohtana on varhainen puuttuminen, avoimuus ja kohtaaminen. Nuorten kohtaamisessa tärkeintä on aito kiireetön läsnäolo, dialogisuus ja nuoren kuunteleminen. Tavoitteena on luoda kohtaamisia, joissa nuoret voivat jakaa kokemuksiaan, oppia uusia taitoja ja saada tukea kasvuunsa ja kehitykseensä.

Kohtaamisella tarkoitetaan, että nuorten kanssa toimiessaan nuorisotyöntekijä osoittaa olevansa kiinnostunut nuoresta ja tämän elämästä sekä välittävänsä hänestä. Tärkeää on, että nuori kokee tulevansa huomatuksi ja nähdyksi yksilönä, jolla on positiivista annettavaa omalle yhteisölleen. Nuorisotyöntekijän suhde nuoreen on välittävä, läheinen, ammatillinen ja luotettava. Kohtaamisessa on huomioitava ammatilliset rajat: nuorisotyöntekijä on turvallinen aikuinen, eikä nuorten kaveri.

(Lähde: Kiilakoski, T. Kolme katkelmaa kohtaamisesta.)

Ennaltaehkäisevä työote ja varhainen puuttuminen nuorisotyössä

Ennaltaehkäisevä työ on nuorisotyön perusta ja lähtökohta kaikissa sen toiminnoissa. Tavoitteena on puuttua varhaisessa vaiheessa erilaisiin ilmiöihin ja ohjata nuoria löytämään mielekkäitä hyvinvointia tukevia ajanviettotapoja sekä harrastuksia. Tarkoituksena on käsitellä asiat nuorten kanssa ennen niiden kasvamista suuremmiksi haasteiksi. Nuoria kannustetaan löytämään vaihtoehtoja ja näkökulmia erilaisiin haasteisiin sekä tulevaisuuden näkymiin. Haastavia asioita käsitellään eri ikäisten nuorten kanssa avoimesti nuoren ikätaso huomioiden. Tämä voi sisältää monenlaisia menetelmiä, kuten koulu- tai työelämävalmiuksien vahvistamista, yhteiskuntaan kiinnittymisen tukemista ja sosiaalista vahvistamista.

Kuva: Nuorten parissa toimivien verkostokartta Päijät-Hämeessä. Kuva on koostettu Päijät-Hämeen monialaisen yhteistyön seminaarin ryhmätöistä.

Monialainen yhteistyö

Tärkeä osa nuorisotyötä on toteuttaa monialaista yhteistyötä. Se tarkoittaa, että nuorten kanssa toimivat tahot tekevät yhteistyötä vahvistaen nuorten hyvinvointia. Yhteistyön tavoitteena on tarjota nuorille parhaat mahdolliset palvelut ja tukea nuorta moniammatillisesti. Yhteistyökumppaneita voivat olla esimerkiksi koulu, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, poliisi, seurakunta, Kela, TE-palvelut ja 3. sektorin palvelut. Monialaista yhteistyötä toteutetaan esimerkiksi erilaisissa työryhmissä, verkostoissa nuoren, nuorisotyöntekijän ja muiden eri alojen ammattilaisten kanssa.

Monialainen yhteistyö mahdollistaa myös nuoriin liittyvien ilmiöiden käsittelyn ja nuorten palveluiden kehittämisen. Nuorten kuuleminen ja osallisuus monialaisessa yhteistyössä on hyvä huomioida heitä koskevia asioita käsiteltäessä. Monialainen yhteistyö mahdollistaa viestinnän ja tiedon vaihdon nuoria ja nuorisotyötä koskevissa asioissa.

Nuorisolain 9. pykälän mukaan paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret. Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia vuorovaikutuksessa nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla yhteinen verkosto. Verkosto ei käsittele yksittäistä nuorta koskevia asioita. Nuorisotyö vastaa usein 9§ mukaisen verkoston koollekutsumisesta kunnissa.

Verkoston tai muun vastaavan yhteistyöryhmän tehtävänä on:

- 1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;
- 2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta;
- 3) edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi.

(Lähde: Nuorisolaki 1285/2016)

Osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen

Tavoitteena on lisätä nuorten mahdollisuuksia vaikuttaa heitä koskeviin asioihin ja päätöksentekoon. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että nuoria kannustetaan ja tuetaan osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan, kuten esimerkiksi nuorisovaltuustossa ja järjestöissä toimimiseen.

Laadukkaan ja turvallisen vapaa-ajan mahdollistaminen

Tavoitteena on tukea nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kehitystä. Tärkeää on, että nuoret voivat löytää ja harrastaa omien kiinnostuksen kohteidensa parissa. Se voi sisältää monenlaisia aktiviteetteja ja palveluita, jotka ovat suunnattu nuorten tarpeisiin ja kiinnostuksen kohteisiin. Tavoitteena on edistää nuorten hyvinvointia ja tukea heidän kasvuaan. Tämä sisältää nuorten kohtaamista ja kannustamista arkipäiväisissä tilanteissa, hyvinvointitaitojen opettamista, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamista sekä turvallisen yhteisön luomista, jossa nuoret voivat tuntea olonsa arvostetuksi ja merkitykselliseksi.

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen

Tavoitteena on varmistaa, että kaikki nuoret ovat samanarvoisia ja heillä on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan riippumatta heidän taustastaan. Tämä sisältää syrjimättömyyden ja moninaisuuden huomioon ottamisen nuorisotyön palveluissa ja toiminnoissa.

Työmuodot ja -menetelmät

Seuraavassa kappaleessa esitellään Päijät-Hämeen seutukuntien nuorisotyön eri työmuodot ja -menetelmät.

Koska kyseessä on seudullinen nuorisotyön perussuunnitelma, olemme jättäneet luokitteluun väljyyttä ja keskittyneet kuvaamaan nuorisotyön käytössä olevia työmenetelmiä sekä nuorisotyön ja toimintamuotojen monipuolisuutta.

Nuorisotyön työmuodot on jaettu kolmeen pääotsikkoon: Kohdennettu työ eli nuori yksilönä, Yhteisöllinen työ eli nuori ryhmässä ja yhteisössä sekä Yhteiskunnallinen työ eli nuori yhteiskunnassa. Jaottelu pohjautuu nuorisotyön dokumentointiin Nuodo -järjestelmässä sekä nuorisotyön suhdeteoriaan. Lisäksi nuorisotyön monimuotoista työnkuvaa käsitellään luvuissa "Kaikkein sisältyvä työ" ja "Muilta piiloon jäävä työ".

Kohdennettu työ eli nuori yksilönä

Etsivä nuorisotyö

Etsivät nuorisotyöntekijät toimivat pitkäjänteisesti ja kiirehtimättä nuorten elämäntilanteiden ehdoilla. Etsivä edistää nuoren kasvua, itsenäistymistä ja elämänhallintaa, osallisuutta yhteiskuntaan sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä auttaa nuorta hänelle hyödyllisten palveluiden löytämisessä ja niihin kiinnittymisessä. Etsivälle on kaikkein tärkeintä, että nuori tulee palveluissa kuulluksi ja ymmärretyksi ja saa tarvitsemansa tuen.

Etsivän nuorisotyöntekijän kanssa voi miettiä esimerkiksi:

- ihan tavallisia arjen tilanteita ja tekemisiä
- ihmissuhteita, sosiaalista elämää, vapaa-aikaa ja harrastuksia
- terveyttä, jaksamista ja mielen hyvinvointia
- opiskelupaikkoja ja työpaikkoja tai mahdollisuuksia kuntoutukseen
- raha-asioita, toimeentuloa, tukien ja etuuksien (esim. Kela) hakemista
- työttömäksi ilmoittautumista, TE-toimiston tai työllisyyspalvelujen kanssa asiointia

Etsivä nuorisotyö aloitetaan ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta. Etsivä nuorisotyö voidaan aloittaa myös muiden viranomaisten luovuttamien tietojen perusteella.

Koulutuksen järjestäjä, puolustusvoimat ja siviilipalveluskeskus voivat jättää tiedot 2 momentissa tarkoitettu nuoresta luovuttamatta, jos ne arvioivat käytettävissään olevien tietojen perusteella sekä nuoren tilanne ja tuen tarve kokonaisuudessaan huomioon otettuna, ettei nuori ole 10 §:ssä tarkoitettujen palvelujen ja muun tuen tarpeessa. (30.12.2020/1232)

(Lähde: Into -Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry.)

TIIVISTELMÄ:

Etsivän nuoristyön tavoitteena on:

- Ennaltaehkäistä nuorten syrjäytymistä
- Nuorten sosiaalinen vahvistaminen
- Tukea nuoren osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä kiintymistä yhteiskuntaan
- Nuoren aktiivisen kansalaisuuden vahvistaminen ja nuorten osallisuuden lisääminen
- Nuorten elinolojen parantaminen
- Nuoriin liittyvien asioiden edistäminen kunnallisessa päätöksenteossa

Työpajatoiminta

Työpajatoiminta vahvistaa valmennuksen ja merkityksellisen tekemisen avulla nuorten ja aikuisten elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia. Työpaja on valmennusyhteisö, jonka tavoitteena on tukea nuoren hyvinvointia, tunnistaa osaamista ja valmentaa kohti koulutusta ja työtä. Valmennus työpajalla on tavoitteellista, valmentautujan tarpeiden mukaista tukemista sekä taitojen ja osaamisen kehittämistä.

Työpajatoiminta on tarkoitettu nuorille ja aikuisille, jotka tarvitsevat tukea löytääkseen oman polkunsä. Nuorten työpajatoiminta on suunnattu erityisesti alle 29-vuotiaille.

Työpajalla voi vahvistaa omaa arjen hallintaansa ja toimintakykyään sekä saada tukea jatkopolun löytämiseen. Työpajalla voi myös kokeilla uutta ammattialaa, kasvattaa ammatillista osaamista ja vahvistaa työelämä- ja työyhteisötaitojaan. Työpaja voi toimia vaihtoehtoisena oppimisympäristönä tutkinnon tai tutkinnon osan suorittamisessa. Työpajan yhteisö tarjoaa osallisuuden kokemuksia sekä vahvistaa valmentautujien sosiaalisia taitoja ja kykyä toimia ryhmässä.

Valmennus työpajalla tähtää tulevaisuuteen ja on aina tavoitteellista. Se on kokonaisvaltaista tukea valmentautujan tarpeiden mukaan. Valmennuksella tuetaan yksilöllistä kasvua, sosiaalista vahvistumista ja aktiivista osallisuutta. Valmennuksen tavoitteet luodaan yhdessä valmentautujan kanssa työpajakakson alussa ja niitä päivitetään valmennuksen aikana.

Työvalmennus työpajalla perustuu tekemällä oppimiseen. Työvalmennus tarjoaa valmentautujalle käytännönläheisen tavan oppia ammattitaitoa mielekkäiden työtehtävien avulla. Työpajan työtoimintaympäristöissä voi oppia uutta ja tunnistaa jo olemassa olevaa osaamista. Työpaja tarjoaa mahdollisuuden onnistumisen kokemuksiin – jos onnistuin täällä, voin onnistua muuallakin!

Yksilövalmennus tarkastelee valmentautujan elämäntilannetta kokonaisvaltaisesti, tukee arjenhallintaa sekä auttaa selkiyttämään kunkin valmentautujan omia tulevaisuuden toiveita. Yksilövalmentaja pohtii yhdessä valmentautujan kanssa, mitä ovat hyvän valmennusjakson sisällöt sekä millaisia tavoitteita niihin voidaan hänelle asettaa. Yksilövalmentajan luokse voi mennä kaikissa elämäntilanteissa, joissa valmentautuja tarvitsee keskustelua, neuvoja tai tukea.

(Lähde: Into -Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry.)

TIIVISTELMÄ:

Tarkoitettu nuorille ja aikuisille, jotka tarvitsevat tukea löytääkseen oman polkunsä.

Tukee kokonaisvaltaisesti nuoren hyvinvointia, elämänhallintaa, osaamisen tunnistamista ja valmentaa kohti koulutusta ja työtä. Työpajalla voi kokeilla uusia ammattialoja ja kehittää työelämä- ja työyhteisötaitoja.

Yksilövalmennus tukee kokonaisvaltaisesti valmentautujan elämäntilannetta ja tulevaisuuden toiveita. Valmennus työpajalla on tavoitteellista ja tähtää tulevaisuuteen.

Erityisnuorisotyö

Erityisnuorisotyössä tuetaan haavoittuvassa asemassa olevia nuoria moniammatillisen yhteistyön avulla. Tavoitteena on edistää heidän psyykkistä, fyysistä, sosiaalista ja taloudellista hyvinvointia yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Työ pyrkii ehkäisemään syrjäytymistä ja tukemaan haavoittuvassa asemassa olevia nuoria mm. poliisin ja sosiaalityön kanssa. Erityisnuorisotyö voi olla osa kunnan perusnuorisotyötä, tai sitä voivat tehdä erikseen nimetyt työntekijät, kuten etsivät nuorisotyöntekijät ja työpajan työntekijät. Kuntien lisäksi seurakunnat ja erilaiset yhdistykset tekevät erityisnuorisotyötä. Työtä voidaan tehdä myös alueellisena yhteistyönä, kuntarajoista riippumatta. Menetelmiin kuuluvat mm. yksilöohjaus, palveluohjaus ja pienryhmätyöskentely, sekä jalkautuminen nuorten pariin.

(Lähde: Nuorisotyön tallentaja, Nuoperi.)

TIIVISTELMÄ:

Erityisnuorisotyö on etsivää, kohtaavaa ja läsnäolevaa työtä, jossa toimitaan yhdessä niiden nuorten ja perheiden kanssa, jotka tarvitsevat elämässään erityistä tukea

Menetelmät:

mm. yksilöohjaus, ryhmätyöskentely, palveluohjaus, jalkautuminen ja moniammatillinen yhteistyö

Yhteisöllinen työ eli nuori ryhmässä ja yhteisössä

Koulunuorisotyö

Koulunuorisotyö on nuorten ohjaus- ja kasvatustyötä ennaltaehkäisevällä työotteella. Nuorisotyöntekijä toimii nuoruuden asiantuntijana kouluyhteisössä sekä on yksi koulun aikuisista täydentäen koulun kasvatustyötä. Työtä tehdään monialaisesti yhteistyössä koko koulun henkilökunnan, huoltajien sekä nuorten kanssa. Koulunuorisotyöntekijä toimii myös osana koulun opiskelu-huoltoryhmää ja on mukana opiskeluhoitotyön suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa, vaikka laissa tätä ei vielä määritellä.

Koulunuorisotyössä korostuu nuorilähtöisyys ja nuoren kunnioittava kohtaaminen, osallisuuden tukeminen, yhteisöllisyyden edistäminen, ryhmien hyvinvointi sekä kouluviihtyvyyden parantaminen. Yksi tärkeimmistä tavoitteista on kohdata oppilaita koulupäivän aikana kiireettömästi. Koulunuorisotyötä kannattaa hyödyntää esimerkiksi ryhmien ja luokkien muodostamisessa, nivelvaihtelyssä, ryhmädynamiikan haasteissa, sosiaalisten suhteiden vahvistamisessa ja ylläpitämisessä kuin myös oppilaskunnan ja tukioppilaiden kanssa toimimisessa. Työmuoto mahdollistaa ryhmätyöskentelyn lisäksi niin pienryhmätyöskentelyn kuin yksilötyön.

Kouluissa tehtävä nuorisotyö vahvistaa oppilaiden kouluun kiinnittymistä kiireettömällä ja matalan kynnyksen kohtaamisella. Nuorisotyön ammattilainen on vahvimmissaan osa moniammatillista yhteistyötä, jossa on tarkoitus vahvistaa yhteisöllistä hyvinvointityötä luoden näin mahdollisuuksia vieläkin parempaan oppimiseen ja koulunkäyntiin.

Koululla on hyvä miettiä yhteisiä tapoja toimia ja tarkastella yhdessä sovittuja käytäntöjä säännöllisin väliajoin. Tämä mahdollistaa koulunuorisotyön rakenteellisen ja pitkäjänteisen toteuttamisen.

Harrastustoiminta ja harrastamisen Suomen malli

Harrastustoiminnan kautta pyritään tarjoamaan nuorille mieluisia harrastuksia, jotka edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Hyvä harrastus lisää nuoren ryhmätyötaitoja, sosiaalista pääomaa sekä edistää nuoren fyysistä ja psyykkistä terveyttä. Harrastukset edistävät nuorten aktiivista osallisuutta ja ennaltaehkäisevät syrjäytymistä. Samalla harrastustoiminta tarjoaa mukavaa vastapainoa kouluarjelle.

Harrastamisen Suomen malli on valtakunnallinen hanke, jonka rahoituksen myöntää aluehallintovirasto. Harrastamisen Suomen mallin tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle koululaiselle ainakin yksi mieluinen ja maksuton harrastus koulupäivien yhteydessä. Sen tavoite on yhdenvertaisen harrastamisen mahdollistaminen kaikille asuinpaikasta tai perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Harrastamisen Suomen mallin kerhotoimintaa toteutetaan usein koululla tai koulun välittömässä läheisyydessä. Harrastuskalenteri toteutetaan nuorilähtöisesti, eli kalenteria suunniteltaessa koululaisia kuullaan, minkälaiseen harrastustoimintaan he haluaisivat osallistua.

Ajatus yhdenvertaisesta harrastustoiminnasta koulupäivän yhteydessä pohjautuu Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien sopimukseen (artikla 31). Se sisältää lapsen oikeuden kulttuuriin, taiteeseen sekä virkistys- ja vapaa-ajantoimintaan, ja sopimusvaltioiden velvollisuuden kannustaa sopivien ja yhtäläisten mahdollisuuksien tarjoamista lapsille niihin osallistumiseksi. Suomessa harrastamisen Suomen mallia sääntelee nuorisolaki.

(Lähde: www.harrastamisensuomenmalli.fi)

Monessa kunnassa nuorisopalvelut on mukana tuottamassa ja koordinoimassa harrastamisen Suomen mallin toimintaa.

TIIVISTELMÄ:

Koulunuorisotyön tavoitteena on yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen.

Menetelmät:

kerhotoiminta, opiskeluhoitoryhmä, kiusaamisen vastainen työ, verso, ehkäisevä työ, läsnäolo, ryhmätykset, yksilöohjaus, pienryhmätoiminta, tukioppilastoiminta, kummitoiminta, opiskelijakuntatoiminta, teemaoppitunnit, havainnointi ryhmissä, välituntitoiminta, aito läsnäolo ja sosiaalisten suhteiden vahvistaminen. Ohjaus- ja neuvontatyö, ryhmätoiminta ja yhteisöllisyys, osallisuuden tukeminen sekä ennaltaehkäisevä työote

TIIVISTELMÄ:

Harrastustoiminta lisää hyvinvointia ja edistää tasa-arvoa. Harrastamisen Suomen malli on valtakunnallinen hanke, jonka tavoitteena on yhdenvertaisen harrastamisen mahdollistaminen kaikille

Menetelmät:

Yhteistyö eri toimijoiden kanssa, kerhotoiminta, yksilötyö

Avoim tilatyö

Tilatyö on kunnissa toteutettavaa nuorisotyötä. Se on kaikille avointa sekä helposti saavutettavissa olevaa toimintaa. Tilatyö on nuorten vapaa-aikaan sijoittuvaa toimintaa, jota voidaan toteuttaa esimerkiksi nuorisotiloilla avoimina iltoina sekä pienryhmätoimintana (VANUPO, s.30).

Tilatyö on sen toimintaan osallistuville lapsille ja nuorille vapaaehtoista sekä maksutonta. Tilatyön ohjaajat ovat turvallisia ja luotettavia aikuisia. Tilatyö tarjoaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden tutustua vapaammin eri ikäisiin tovereihin ja vahvistaa sosiaalisia suhteita sekä -taitoja. Tilatyö on ennaltaehkäisevää ja kasvatuksellista työtä, jonka tavoitteena on sosiaalinen vahvistaminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Toiminnassa huomioidaan nuorten ideat ja toiveet, jotka pyritään mahdollistamaan sekä toteuttamaan yhdessä. Nuorisotilat ovat päihteettömiä avoimia tiloja, joissa myös vahvistetaan lasten ja nuorten päihteettömiä elämäntapoja. Avoin nuorisotilatyö vaatii ohjaajalta moninaista ymmärrystä nuoruuden eri ilmiöistä sekä tilan arkeen liittyvistä käytännön asioista.

TIIVISTELMÄ:

Tilatyö tarjoaa lapsille ja nuorille maksuttoman sekä turvallisen ympäristön tavata muita lapsia ja nuoria

Menetelmät:

Yhteinen, osallistava tekeminen esimerkiksi pelien, leikkien ja ruuan valmistuksen kautta, kädentaitoja harjoittaen. Dialogisuus yhdessä nuorten kanssa ryhmässä tai yksilöllisesti. Moniammatillinen yhteistyö sekä yhteistyö kodin ja huoltajien kanssa.

Puheeksiotto, valvonta ja ylläpito, toimintojen suunnittelu, teemaillat, tilastointi, työpaikkaohjaaminen, tiedottaminen, hankinnat ja huoltotyöt

Loma-ajan toiminta, retket ja leirit

Koulujen loma-aikoina nuorille pyritään järjestämään maksutonta tai edullista sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa esimerkiksi kursseja, retkiä ja leirejä. Loma-ajan toimintaa voidaan järjestää myös lasten ja nuorten perheille. Perheitä tuetaan koulujen kesäloman aikana tarjoamalla lapselle ja nuorelle mahdollisuus osallistua ohjattuun lomatoimintaan.

Tavoitteena on tarjota nuorelle mielekäs ja turvallinen vapaa-ajan ympäristö, missä hänet kohdataan tasavertaisena yksilönä yhteisössä. Loma-ajan toiminnoilla tuetaan lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä sekä sosiaalista vahvistamista luoden onnistumisen kokemuksia eri menetelmiä hyödyntäen. Toimintaa järjestettäessä pyritään tarjoamaan mahdollisimman monipuolista tekemistä tasa-arvoisesti kaikille lapsille ja nuorille.

Loma-ajan toiminnoissa voidaan tarjota nuorille kesätöitä esimerkiksi leirien apuohjaajina ja tätä kautta tukea nuorten kesätyöllistymistä.

TIIVISTELMÄ:

Tarkoituksena järjestää loma-aikoina matalan kynnyksen toimintaa, joka on usein maksutonta tai edullista. Tarjotaan mahdollisuus mielekkääseen vapaa-ajan tekemiseen ja sosiaaliseen vahvistamiseen

Menetelmät:

Päiväleirit, retket, leirit, tapahtumat, yhteistyö muiden toimijoiden kanssa, projektit, nuorten kesätyöt, koordinointi, teema työpajat/kurssit, kansainvälinen nuorisovaihto, osallisuus ja elämyksellisyys.

Yhteiskunnallinen työ eli nuori yhteiskunnassa

Nuorisovaltuusto

Kuntalain 26. pykälän mukaan kuntien on asetettava nuorisovaltuusto nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi.

Nuorisovaltuustojen tehtävänä on tuoda nuorten ääni kuuluviin, ottaa kantaa ajankohtaisiin asioihin, tehdä aloitteita ja kannanottoja, tukea nuorten osallisuutta, tiedottaa nuoria kuntien päättäjien toiminnasta sekä auttaa nuoria vaikuttamaan. Nuorisovaltuustot voivat järjestää erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia. Nuoret itse päättävät kokouksen asialistan ja kokouksissa käsiteltävät asiat. Nuorisovaltuustojen jäsenet voivat toimia nuorten edustajina kunnan erilaisissa työryhmissä, lautakunnissa ja päätöksentekokoelimityksissä. Nuorisovaltuustojen kokouksissa käsiteltävät asiat liittyvät usein kunnan päätöksenteossa käsiteltäviin asioihin. Nuorisovaltuuston toimintaa ohjaa usein kunnan nuorisotyöntekijä. Nuorisotyön toiminnan tavoitteena on demokratiakasvatus ja yhteiskuntaoppi. Nuorisovaltuustot toimivat poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumattomina toimieliminä.

Nuorisovaltuustoon valikoituu kuntakohtaisen ikärajan mukaan toiminnasta kiinnostuneet ja siihen sitoutuvat nuoret. Yleisesti ikäraja on 12-18 vuotta.

“Nuorisovaltuutetut voidaan valita esimerkiksi vaaleilla tai oppilas- ja opiskelijakuntien edustajista. Ei ole yhtä oikeaa tapaa muodostaa nuorisovaltuustoa” (nuva.fi). Myös jokaisella hyvinvointialueella on oma alueellinen nuorisovaltuusto, jossa on mukana jokaisen kunnan edustaja.

TIIVISTELMÄ:

Jokaisessa kunnassa tulee olla nuorisovaltuusto. Nuorisovaltuustolla tuodaan nuorten ääntä kuuluviin kunnassa. Nuorisovaltuustojen edustajat voivat toimia nuorten edustajia kunnan eri päätöksentekokoelimityksissä.

Menetelmät:

Osallistaminen, vaikuttaminen, tapahtumat, teemaillat, retket, koordinointi, demokratiakasvatus, kokoukset ja koulutukset.

Tapahtumat

Nuorisotyössä järjestetään erilaisia, usein kaikille kuntalaisille avoimia tapahtumia, esimerkiksi keikkoja ja lastentapahtumia. Nuoria pyritään osallistamaan tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen. Tapahtuma voi myös olla teemailta nuorisotilalla tai nuorten itsensä suunnittelema pienempi tapahtuma kunnassa.

Yhteistyötä tehdään usein muiden toimijoiden kanssa ja näin saadaan laajempaa pohjaa ja näkyvyyttä erilaisille tapahtumille. Tavoitteena on tarjota yhteisiä kokemuksia ja elämyksiä tasapuolisesti nuorille sekä kaikille kuntalaisille. Tapahtumien suunnittelu ja toteutus tarjoaa mukana oleville nuorille mm. sosiaalista vahvistamista ja yhteisössä toimimista.

Jalkautuva työ

Jalkautuvassa nuorisotyössä työntekijät lähtevät nuorten suosimille ajanviettopaikoille (koulut, tapahtumat, kadut, harrastepaikat). Tarkoituksena on kohdata nuoret matalan kynnyksen nuorisotyössä heidän omissa ympäristöissä ja samalla olla heille näkyvillä muualla, kun nuorisotilalla. Jalkautuessa pyritään tarttumaan ennaltaehkäisevästi akuutteihin tilanteisiin. Nuorisotyön näkyminen katukuvassa tuo myös turvaa nuorille ja kadulla tavoitetaan myös sellaisia nuoria, jotka eivät osallistu nuorisopalveluiden muihin toimintoihin. Jalkautuva nuorisotyö kartoittaa paikallisia ilmiöitä ja hyödyntää tietoa nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseksi. Jalkautumisesta saadulla tiedolla pyritään vaikuttamaan mm. kunnallisen päätöksenteon kautta nuorten elinoloihin. Yhteiskunnallisella tasolla se on myös nuoruuden edunvalvontaa.

Jalkautumiseksi lasketaan myös se, kun nuorisotyöntekijät ovat näkyvillä erilaisissa toisten toimijoiden tapahtumissa ja ympäristöissä. Jalkautuminen ei toisaalta vaadi erityistä tapahtumaa, vaan normaalina arkena, viikonloppuna tai iltana jalkautumista toteutetaan nuorten suosimissa ympäristöissä. Nuorisotyöntekijöiden jalkautuessa säännöllisesti nuorten vapaa-ajan ympäristöihin, nuoret tottuvat luotettavan aikuisen läsnäoloon.

(Lähde: Yhteisin askelin - Jalkautuvan nuorisotyön käsikirja)

Useilla paikkakunnilla jalkautuvaa nuorisotyötä toteutetaan esimerkiksi koulujen päättäjäiviikonloppuna, paikkakunnan tapahtumissa sekä aina tarvittaessa ja ilmiöperustaisesti.

Kulttuurinen nuorisotyö

Kulttuurinen nuorisotyö on nuorisotyötä, jota tehdään taiteen ja kulttuurin näkökulmasta. Tämä on osa kuntien kulttuurikasvatusta, jonka tavoitteena on lisätä yhteisöllisyyttä sekä edistää nuorten osallisuutta ja hyvinvointia.

Kulttuurinen nuorisotyö keskittyy kulttuuriseen osallisuuteen ja ilmaisun mahdollisuuksiin. Työmuodossa vahvistetaan nuorten tulevaisuudessa tarvitsemia taitoja, kuten empatiaa, tunnetaitoja, kriittistä ajattelua sekä ihmisenä kasvamista sivistyksen ohella. Työtä tehdään monialaisesti ottaen mukaan niin nuorisotyön ammattilaiset kuin kulttuuri- ja taidealan ammattilaiset. Kulttuurisen nuorisotyön menetelminä voi olla esimerkiksi kansainvälinen nuorisovaihto, erilaiset retket kulttuurikohteisiin joko omassa kunnassa tai pidemmällä, tapahtumat sekä muiden elämyksien ja kokemusten tarjoaminen.

TIIVISTELMÄ:

Kulttuurinen nuorisotyö tukee nuoren kasvua ja hyvinvointia taiteen ja kulttuurin keinoin.

Menetelmät:

Tapahtumat, kansainvälisyys, retket, kerhotoiminta, teemaillat/työpajat, kasvatus, dialogisuus ja moniammattillinen yhteistyö.

Seuraavat kuuluvat kaikkeen työhön

Digitaalinen nuorisotyö

Digitaalinen nuorisotyö pystyy kohtaamaan nuoria, jotka eivät välttämättä ole tavoitettavissa "kasvotusten kohtaamisissa" tai nuorisotyön muissa toiminnoissa, jotka tapahtuvat suurien ihmismäärien keskellä. Digitaalisessa maailmassa kyetään luomaan yhteisöllisyyttä erilaisten alustojen, pelien tai verkkosivujen kautta.

Nuorisotyön ammattilaisen läsnäolo erilaisilla alustoilla tukee nuorten sosiaalisia suhteita verkossa ja ennaltaehkäisee kiusaamista. Digitaalimaailma tarjoaa mahdollisuuden nuorelle kasvattaa kaveri- ja tuttavapiiriään yli kunta- tai maan rajojen. Luodut suhteet ja yhdessä tekeminen on omiaan vahvistamaan nuoren itsetuntoa ja näkemystä itsestään. Digitaalinen nuorisotyö mahdollistaa myös tavoitteellisen markkinoinnin niissä kanavissa, joita nuoret suosivat.

Yksi digitaalisen nuorisotyömuoto on myös kehittää nuorten medialukutaitoa ja lähdekritiikkiä. On tärkeää selvittää nuorille digitaalisesta ympäristöstä ammennettavan tiedon monimuotoisuus. Nuoren oppia, mikä tieto on validia ja keiden kanssa digitaalisessa ympäristössä kannattaa olla tekemisissä. Sillä mitä itse nettiin kirjoittaa ja postaa saattaa olla kauaskantoisia vaikutuksia.

Digitaalinen nuorisotyö on mediakasvatusta, näkyvyyttä ja markkinointia, sosiaalisten suhteiden tukemista ja erilaisiin ilmiöihin puuttumista. Se voi toimia työkaluna kohtaamisen tukemisessa tilanteissa, joissa nuori ei ole valmis kohtaamaan kasvotusten.

Digitaalinen nuorisotyö toimii myös työkaluna nuorten osallisuuden lisäämiseen. Se mahdollistaa mielipiteen ilmaisun sekä vaikuttamisen matalalla kynnyksellä esimerkiksi sosiaalisen median kautta. Näin nuoret voivat tuntea itsensä kuulluksi ja nähdyksi osana yhteisöä.

Työmuodolla pyritään vastaamaan nuorten digitaaliseen elämäntapaan ja tarpeisiin nykyaikaisessa yhteiskunnassa. Myös keskustelut aiheesta, ovat osa mediakasvatusta.

(Lähde: Digitaalisen nuorisotyön keskus Verke)

TIIVISTELMÄ:

Digitaalisella nuorisotyöllä kohdataan nuoria heidän suosimassaan digitaalisessa ympäristössä ja jaetaan tietoa kunnan nuoristyöstä. Työmuodon kautta on mahdollista tavoittaa myös niitä nuoria, jotka eivät muuten osallistu nuorisotyön muihin toimintoihin. Digitaaliseen nuorisotyöhön kuuluu myös mediakasvatus ja soisaalisten suhteiden tukeminen verkossa.

Menetelmät:

Some, chat, mediakasvatus, discord, pelaaminen ja pelikerhot

Muilta piiloon jäävä työ

Hallinnolliset työt

Nuorisotyön tulee olla laadukasta, vastata nuorten tarpeisiin ja sen tulee nopeasti reagoida ajankohtaisiin ilmiöihin. Nuorisotyön tulee olla suunnitelmallista sekä tavoitteellista toimintaa, jota myös arvioidaan. Nuorisotyön hallinnollisiin tehtäviin kuuluvat muun muassa toiminnan suunnittelu, raportointi sekä tilastointi, talouteen liittyvät tehtävät, kokoukset ja yhteydenpito muihin yhteistyökumppaneihin sekä muut toimistotyöt. Hallinnollinen työ säätelee sitä, millaista ja miten laadukasta nuorisotyötä voi käytännössä tehdä.

Hallinnollisten töiden alle kuuluvat myös erilaiset hankkeet ja niiden hallintoon liittyvät työt.

Tiedotus, markkinointi ja viestintä

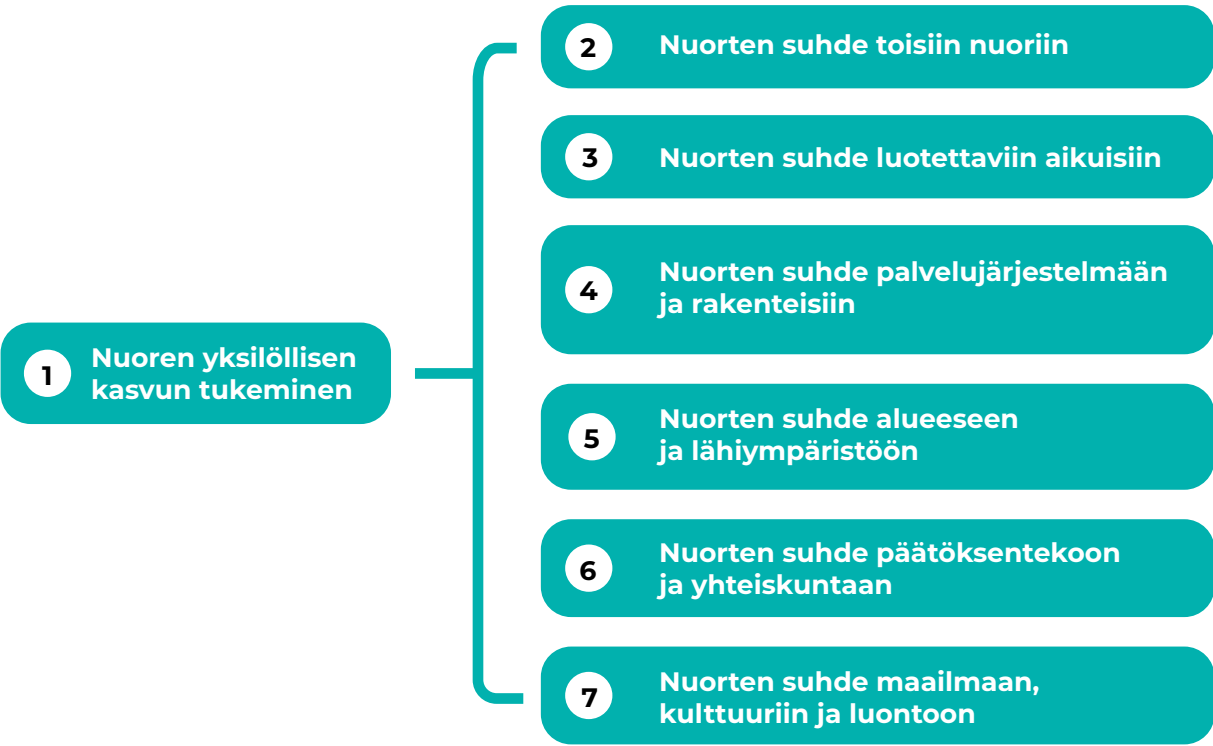
Tiedotuksen, markkinoinnin ja viestinnän kautta pyritään tekemään nuorisotyötä näkyväksi ja lisäämään sen tunnettavuutta. Tavoitteena on tavoittaa itse nuoret, mutta myös heidän huoltajiaan ja lähipiiriään, nuorisotyön yhteistyökumppaneita ja toiminnan mahdollistajia, kuten päättäjiä. Tavoitteena on myös madaltaa kynnystä osallistua toimintaan ja tehdä nuorisotyöstä saavutettavampaa kaikille. Esimerkiksi sosiaalisen median kautta tutuksi tulleen nuorisotyöntekijän järjestämään toimintaan voi olla helpompi osallistua. Tiedotuksen, markkinoinnin ja viestinnän kanavia ovat sosiaalinen media, lehdet, tiedotteet ilmoitustauluilla, läsnäolo tapahtumissa ja jalkautuminen nuorten suosimiin paikkoihin ja kouluun. Lisäksi eri viestintäkanavien käyttäminen monipuolisesti lisää yhdenvertaisuutta.

Nuorisotyön suhdeteoria

Päijät-Hämeen nuorisotyön perussuunnitelman teoreettisena viitekehyksenä toimii nuorisotyön suhdeteoria, jonka on kehittänyt nuorisotutkija Tomi Kiilakoski 2010 -luvun alkupuolella. Suhdeteoria kuvaa nuorisotyön monimuotoista työtä, joka vaikuttaa nuorten suhteisiin ja kasvuun.

Suhdeteorian mukaan nuorisotyö määritellään nuorten suhteina muihin nuoriin, luotettaviin aikuisiin, palvelujärjestelmään sekä lähiympäristöön, päätöksentekoon ja yhteiskuntaan sekä maailmaan, kulttuuriin ja luontoon. Näiden suhteiden kautta tuetaan myös nuoren henkilökohtaista kasvua ja nuoren suhdetta omaan itseensä.

Nuorten suhteiden tukeminen nuorisotyössä

Työryhmän jäsenet:

Asikkala: Noora Mäkiranta nuorisotalon vastaava ohjaaja,
Pauliina Laamanen koulunuorisotyöntekijä

Hartola: Anu Ihanajärvi, koulunuorisotyöntekijä

Heinola: Jere Koponen nuoriso-ohjaaja, Jukka Venemies nuoriso-ohjaaja

Hollola: Jonna Mäkinen etsivä nuorisotyöntekijä,
Leena Tuominen nuoriso-ohjaaja

Iitti: Piia Tötterström koulunuorisotyöntekijä ja nuoriso-ohjaaja

Kärkölä: Jussi Lahti nuoriso-ohjaaja, Merja Joutjärvi nuoriso-ohjaaja

Padasjoki: Paavo Malaste, erityisnuorisotyöntekijä

Orimattila: Outi Piipponen, Koulunuorisotyöntekijä

Sysmä: Heta Heino, yhteisöohjaaja

Päijät-Hämeen sivistyspalveluiden seudullinen kehittäminen:
Suvi Ovaska, projektikoordinaattori

Lähdeluettelo ja linkkejä tutustuttavaksi:

Aluehallintovirasto, Suomen nuorisotyön tilastot, verkkosivu:
<https://nuorisotilastot.fi/>

Digitaalisen nuorisotyön keskus Verke, verkkosivu:
<https://www.verke.org/>

Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminnan ry, verkkosivu:
<https://www.intory.fi/>

Harrastamisen Suomen malli, verkkosivu:
<https://harrastamisensuomenmalli.fi>

Kiilakoski, Tomi. Kolme Katkelmaa kohtaamisesta. Saatavissa:
nuorisotyo.fi.

Kiilakoski, Tomi. Miksi nuorisotyötä tehdään?, s: 61- (Nuorisotyön suhdeteoria). Saatavissa:
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/106142/978-952-456-203-4.pdf?sequence=1>

Nuorisotyön tallentaja Nuoperi, verkkosivu:
<http://www.nuoperi.fi/sanasto>

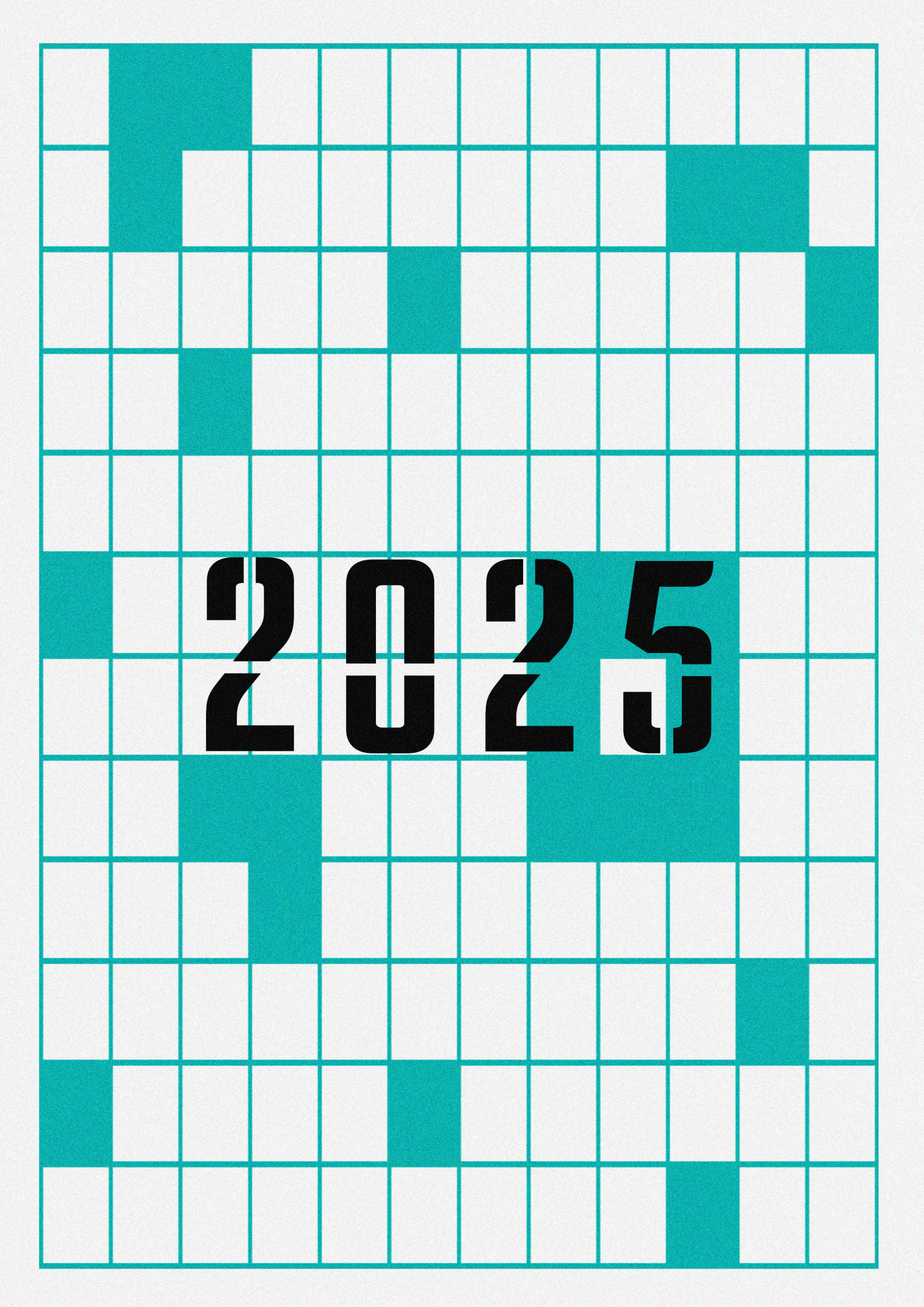
Nuorisolaki, 1285/20216. Saatavissa:
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma, 2024-2027. Saatavissa:
<https://okm.fi/vanupo>

Papunen, T. Yhteisin askelin, jalkautuvan nuorisotyön käsikirja. Saatavissa:
https://www.hel.fi/static/liitteet-2019/KuVa/julkaisut/Jalkautuvan_nuorisotyon_kasikirja.pdf

Suomen nuorisovaltuustojen liitto ry, verkkosivu:
<https://nuva.fi/>

Kuvapankki
[Freepik.com](https://www.freepik.com)

2025